

בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

לפני כב' הש' ארנון דראל

בעניין:

דרור משימות לאומית (ע"ר)

ע"י ב"כ עו"ד משה פולסקי

מרחוב אבן דן 5, ירושלים, 9387205

טלפון: 052-4741185; פקס: 077-444887

העותר

- נגד -

1. עיריית ירושלים

ע"י עוה"ד אלי מלכה ו/או אשר עמרם

מרחוב כיכר ספרא 8, ירושלים, 9414109

טלפון: 02-6297592; פקס: 02-6296490

2. זוהר חוצות בע"מ

פקס: 08-8535535

הנתבעת

היועץ המשפטי לממשלה

באמצעות ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

מרחוב מח"ל 7, מעלות דפנה, ת.ד. 49333, ירושלים, 91493

טלפון: 073-3920000; פקס: 02-6468053

מתייצב להליך

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 12.9.2019, ובהמשך להודעה בדבר התייצבותו להליך, מתכבד היועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו.

1. כעולה מהעתירה שבכותרת, העותרת פרסמה על לוחות מודעות ברחבי העיר ירושלים, שלטי פרסום באמצעות המשיבה 2 (משרד פרסום) בנוסח: "אבא ואמא = משפחה, האומץ להיות נורמלי".

2. העתירה דן הוגשה על-ידי העותרת בבקשה, כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבות שלא להסיר שלטי פרסום שנתלו מטעם העותרת על לוחות מודעות ברחבי העיר ירושלים, ולחילופין, ככל שהמודעות הוסרו להורות על תלייתן מחדש.
3. בד בבד עם הגשת העתירה, הגישה העותרת בקשה למתן צו ביניים במסגרתה ביקשה, כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבות שלא להסיר שלטי פרסום שנתלו מטעם העותרת על לוחות מודעות ברחבי העיר ירושלים. בתגובת המשיבה 1 הובהר, כי שלטי הפרסום הוסרו מלוחות המודעות ולפיכך נטען, בין היתר, כי מדובר בבקשה תיאורטית.
4. בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 6.6.2019 נדחתה בקשת העותרת למתן צו ביניים ובמסגרת זו נקבע, כי בשים לב לכך שלטענת העותרת, "עניינה הוא בקמפיין פוזיטיבי, הנועד לקדם ערכי משפחה מקובלים ויסודיים" – הרי שהוא אינו מתוחם בהכרח בנקודת הזמן הנוכחית ואין הצדקה למתן צו זמני בטרם ברור העתירה, וזאת שעה שניתן יהיה לחדש את הקמפיין ולהציב את השלטים מחדש ככל שעמדת העותרת תתקבל.
5. בדיון שנערך לפני בית המשפט הנכבד ביום 12.9.2019, הורה בית המשפט כדלהלן: **"בהתחשב בשאלות העולות בעתירה זו ונלמדות מכתב העתירה, מכתב התשובה ומעיקרי הטיעון הגעתי לכלל מסקנה שיש מקום לפנות ליועץ המשפטי לממשלה ולבקש את התייצבותו בהליך זה, זאת בהתאם לפקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) (נוסח חדש)".**
6. לנוכח האמור, מצא לנכון היועץ המשפטי לממשלה להתייצב להליך ולהציג את עמדתו כדלהלן.
7. הלכה מושרשת היא שיש לפרש את הסמכות של הרשות המקומית להטיל מגבלות על פרסום מודעות בתחומה כך שהיא חלה בעיקר בהקשרים העוסקים **"בגודל המודעה, בצורתה, באופן הדבקותה ובמשך הזמן שתהא מודבקות"**, להבדיל מהתערבות בתוכנה (ראו למשל ע"ס 4058/16 עיריית גבעת שמואל נ' מכון אריק לפיוס סובלנות ושלוש ע"ש אריה צבי פרנקטל הי"ד (פורסם בנבו, מיום 26.6.2017) (להלן: **"פרשת גבעת שמואל"**)) המפנה לע"א 105/92 **ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נ' עיריית נצרת עילית**, פ"ד מז(5) 189 (1993). עוד ראו סעיף 2 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 1.1912 שכותרתה "תחולת חוקי עזר של רשויות מקומיות על תעמולת בחירות ועל שלטים ומודעות בעלי מסר פוליטי".
8. הפסיקה הציבה רף גבוה להטלת כל מגבלה על חופש הביטוי הפוליטי בשל תוכן הביטוי. בתוך כך, הרף שנקבע לפגיעה, כאמור, בשל פגיעה ברגשות הציבור הוא גבוה במיוחד.
9. וכך מסכם כב' השי' י' דנציגר בפרשת **גבעת שמואל** את הפסיקה בעניין זה (סעיף 13 לחוות דעתו):

"כך, נפסק בעבר, כי אסור לעירייה להורות על מגבלה שלפיה מודעות בלוחות הכלליים המצויים במרחב העיר תפורסמנה כולן או רובן בשפה העברית בלבד (עניין ראם, שם). בדומה נפסק, כי אין עירייה רשאית לסרב לפרסום מודעה פוליטית שבה נכתב "יוסף שריד - שמש של ערפאת", כאשר נקבע כי לפרש בצמצום כל הוראה ה"מסמיכה" לכאורה את ראש העירייה לסרב לפרסום מודעות על בסיס תוכן. באותו עניין אף הודגש כי הגבלה על תוכן, ראוי שתשמר לאותם מצבים חריגים, המוסדרים בסעיף 4(ב) לחוק העזר בענייננו ומקביליו בחוקי עזר אחרים, שבהם מדובר בפגיעה קשה וכבדה במיוחד ברגשות הציבור, או שמדובר במקרים שבהם הפרסום יהווה בבירור עבירה פלילית (בג"ץ 6226/01 אינדור נ' ראש עיריית ירושלים 2.2.2003), (להלן: עניין אינדור)). בפסיקה דומה קבע השופט ע' פוגלמן - אז כבועו כשופט בבית המשפט המחוזי - כי אין עירייה רשאית לסרב לפרסום מודעות פוליטיות מטעם תנועת "יש גבול" נגד "הכיבוש" שכן "אין כל אחיזה, בין בחוק העזר ובין בחקיקה הראשית, להגבלה כוללת של חופש הביטוי הפוליטי" וגם "הטענה כי לרשות העותר עומדים אמצעי פרסום אלטרנטיביים לא מרפאת את הפגיעה בזכותו" (עת"ם (מינהליים תל-אביב יפו) 1282/02 הס נ' ראש עיריית תל-אביב-יפו, פסקה 10 (9.7.2002), (להלן: עניין הס)).

כידוע, הרף להטלת מגבלה על חופש הביטוי בשל פגיעה ברגשות הציבור, בפרט בהקשר הפוליטי, הוא גבוה ביותר. מדובר על התערבות במקרים בהם הפגיעה "מזעזעת את אמות הסיפים של הסובלנות ההדדית" (ר' בג"ץ 6126/94 סנס נ' רשות השידור, פ"ד נג(3) 817, 839 (1999); ברק, בעמ' 740; ברק מדינה דיני זכויות האדם בישראל 513 (2016)). מקרים אלו עוסקים בביטויים המצויים, לעניות דעתי, בספרה אחרת לגמרי מהביטוי הניצב במוקד ענייננו, שאף אם יש בחברה אנשים שישלדו ממנו, קשה עד מאוד להגדירו כביטוי בלתי ניתן להכלה בחברה דמוקרטית. מסיבה זו, איני חושב שיש תחולה לסעיף 4(ב) לחוק העזר העירוני בנסיבות ענייננו".

10. במקרה שלפנינו, החלטת המשיבה 1 הייתה להורות על הסרת מודעות שנתלו על לוחות מודעות עירוניים ברחבי העיר ומכילות את הכיתוב: "אבא ואמא = משפחה, האומץ להיות נורמלי" כשבאותיות קטנות יותר צוינו שם העמותה המפרסמת "חזון" ומטרתה "מצבים סדר יום יהודי במדינה". זאת, בטענה כי "תוכן המודעה הנדונה עלול לפגוע ברגשותיו של חלק מהציבור המתגורר בירושלים [...]" (ראו הודעה של מנהלת מחלקה בכירה לפרסום חוצות לעירייה מיום 4.6.2019 שצורפה כנספח לעתירה).

11. בחוות דעת משפטית שניתנה על-ידי הייעוץ המשפטי של המשיבה 1 ביום 5.6.2019 (חוות הדעת צורפה כנספח ג' לבקשת העותרת למתן צו ביניים, להלן: "חוות הדעת המשפטית"), נכתב כדלהלן: "המודעה לכאורה "נייטרלית", מציינת את המקובל או הרווח בתיאור "משפחה" תוך שימוש בביטוי "נורמלי" כלפי האמור (מבקשי הפרסום מסרו כי לא מוכנים לוותר על

הביטוי "האומץ להיות נורמאלי". עם זאת, המודעה פוגעת במשתמע בקהילות ובהורים שאינם משפחות במתכונת הרווחת כנ"ל (כגון זוגות הומוסקסואלים, לסביות, משפחות חד הוריות), שאף התלוננו לרבות באמצעות נציגי ציבור ו-"הבית הפתוח" (ארגון למען זכויות הלהט"ב) כלפי מודעה הזו שהייתה תלויה על מבנה פרטי. הביטוי "מציבים סדר יום יהודי במדינה" מוסיף על הפגיעה בכך שמרמז כי למשפחות האחרות פגם ביהדותן" (ראו סעיף 7 לחוות הדעת המשפטית, הדגשה במקור).

12. בהמשך חוות הדעת המשפטית מודגש בסעיף 11 הטעם להסרת הפרסום בשל הפגיעה ברגשות הציבור "במכלול הנסיבות האמורות, והפגיעה גם אם במשתמע ברגשות חלק מהציבור בהיבט הנוגע ישירות למהותו ולאורח חייו, לדעתנו רשאית העירייה לפי שיקול דעתה להימנע מלתת מקום לפרסום פוגעני זה על מתקניה, וכן לדרוש הסרת מודעה שכבר נתלתה" (הדגשה במקור). ראו עוד בסעיף 13 המסכם את חוות הדעת המשפטית, המפנה חזרה לסעיף 7 וכך נכתב בחוות הדעת: "... נוכח היות המודעה פרסום פוגעני כמפורט בסעיף 7 לעיל".

13. בתגובת המשיבה 1 לעתירה נטען, באופן רחב יותר שהשימוש בסמכות הוא "לנוכח העצימות – הנובעת הן מההיקף, הן מהמיקום והן מסמיכות לוחות הזמנים, פוגעת, ברמת ודאות קרובה לוודאי, באופן משמעותי ביותר בציבור רחב בעיר ובכלל" (מתוך פתח דבר לתגובת המשיב 1). כך גם בסעיף 23 לתגובה צוין, כי לעירייה הסמכות להתערב בתוכן שפוגע כאמור ברגשות הציבור "... בהתחשב בנסיבות העבר בהן התגלתה אלימות כלפי משתתפי המצעד, ולפיכך, יש לנקוט משנה זהירות בעתיד".

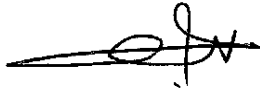
14. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא, בהתאם לפסיקות בית המשפט העליון שצוינו לעיל, כי סמכות הרשות המקומית להטיל מגבלות על מודעות בתחומה בשל פגיעה ברגשות הציבור צריכה להיות שמורה למקרים חריגים ביותר בהם מדובר בפגיעה קשה וכבדה העולה על הנסבל בחברה דמוקרטית.

15. בענייננו, בלי להתעלם מכך שהאמור בשלטי הפרסום עלול לעורר רגשות קשים בקרב חלקים מהציבור, לא ניתן לומר שהפגיעה ברגשות הציבור עולה על 'סף הסיבולת' שניתן להכיל בחברה דמוקרטית. לפיכך, אין מדובר, בהתאם להלכה הפסוקה ולמעמדו המיוחד של חופש הביטוי בשיטתנו המשפטית, במקרה חריג המקים לרשות מקומית סמכות להטיל מגבלות על חופש הביטוי ועל הדעות שמושמעות בספרה הציבורית בתחומי הרשות.

16. לנוכח האמור, לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, השיקול של פגיעה ברגשות הציבור לא הצדיק בנסיבות העניין את הוראת המשיבה 1 להסיר את המודעה.

17. היועץ המשפטי לממשלה יוסיף ויצוין, כי במכלול השיקולים הרלוונטיים יש לייחס משקל לעיתוי הפרסום, שהיה בסמוך למצעד הגאווה, ובכך היה בשילוט האמור הפגנת ביטוי נגד הביטויים המושמעים במסגרת האירוע. יודגש כי לעמדת היועץ המשפטי לממשלה גם ללא קשר לעיתוי האמור, החלטת המשיבה 1 לדרוש את הסרת הפרסום הספציפי אינה עולה בקנה אחד עם גדרי ההסמכה שבחוק העזר, כפי שפורט בפסקי הדין של בית המשפט העליון כמפורט לעיל.

18. בשים לב לאמור, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי לא הייתה הצדקה בנסיבות העניין להחלטת המשיבה 1 להורות על הסרת שלטי החוצות שהוצבו על לוחות המודעות ברחבי העיר ירושלים.

משה וילינגר, עו"ד
פרקליטות מחוז ירושלים – אזרחי

ג' תשרי תשפ"ו, 25 ספטמבר 2025.

מועד ההגשה: **29/11/2019 13:46**

מספר תיק: **11996-06-19**

כתב תגובה: סוג מסמך

מספר אסמכתא למעקב: **878633**

על המגיש לשמור את מספר האסמכתא לשם קבלת מידע אודותיו.

המסמך הועבר לבדיקת מזכירות.

- אם יאושר, יתויק בתיק ותאריך ההגשה החוקי יחושב לפי תאריך ההגשה בפועל ולא לפי תאריך האישור. כמו כן, יופק אישור שיוצג בתיקיית תיק נייר.
- אם לא יאושר, תשלח למגיש הודעה על כך. המסמך שנדחה יוצג בתיקיית תיק נייר.